

saadan Magt kommer an paa? Det er om muligt at standse Fjenden ved Grændsen eller i det Mindste at forhindre ham i at oversvømme en betydelig Del af Landet, for at der kan levnes denne Magt Tid til at sætte sine Forsvarskræfter istand og til at møde Fjenden i aaben Mark. Dersom dette lykkes, saa vil Hensigten med en Grændsefæstning for en stor Del være opnaaet, og det vil da bero paa den aktive Hær, om den vil være istand til at kaste Fjenden tilbage og maasse til at føre Krigen ind i Fjendens Land. For at se dette bekræftet, behøver jeg blot at henvise de Herre til det franske og tydske Befæstningsystem. Vi ville da se, at i 1870 laa de stærkeste og saa at sige de eneste Fæstninger af større Betydning i Tydskland ved Landets Vestgrænde, medens Frankrig havde sine betydeligste Fæstninger ved sin Østgrænde, og efterat nu Grændsen er forrykket, efterat den tydske Grænde er tykket længere imod Vest, se vi, at Tydskerne have begyndt paa at forvandle de tidligere franske Grændsefæstninger i Strassburg og Metz til tydske Grændsefæstninger af første Rang, medens Frankrig paatænker en ganske ny Række af Grændsefæstninger for at sikre sin nye Grænde. Men hvad der er hensigtsmæssigt og nyttigt for en Stormagt, vilde være unyttigt og forkasteligt for en lille Magt. Derfor en jernbydig Fjende vil enhver Modstander betænke sig vel, førend han rykker længere ind i det fjendelige Land, naar han i Ryggen har liggende en hel Række stærke Fæstninger, som i Tilfælde af et Nederlag i høj Grad vilde kunne vanskeliggjøre og besværliggjøre hans Tilbagetog, men dette Hensyn behøver en overlegen Hær ikke at tage overfor en meget underlegen Magt. Den vilde i saa Tilfælde ganske rolig lade Grændsefæstningerne ligge og gaa ind og oversvømme Landet med sine overlegne Stridskræfter. Efter min Mening er der kun en eneste Grund, som kan berettigge en lille Stat til at søge sit Forsvar i Grændsefæstninger, og det er, naar denne Grændse af Naturen er saa stærk, at den indbyder til at forstærke den ved Fæstningsanlæg. Der er en anden Grund, som hovedsagelig er af politisk Natur, og som altid vil og maa gjøre det betænkeligt for en lille Magt at anlægge Grændsefæstninger, og det er, at Grændsefæstninger baade have en defensiv og en offensiv Karakter. De ville nemlig altid blive betragtede som en Trusel imod den Magt, i Nærheden af hvis Grænde de ligge, og det er altid af den største Bigtighed for den lille Stat — naar ikke den allerhøieste Nødvendighed er tilstede, — at undgaa ethvert Skridt, som kan faae Udseende af en Udfordring. Men naar altsaa en lille Stat ikke kan tage sin Tilflugt til at beskytte sine Grændser, saa er den henvist til at bygge sine Fæstninger længere inde i Landet og til at anlægge Centralfæstninger af en fuldstændig defensiv Natur, og der er tillige et andet Hensyn for den

lille Magt at tage, og det er at splitte sine Kræfter saa lidt som muligt, for at den altid kan være beredt til at møde med tilbørlig Kraft paa det eller de farlige Steder, af hvilken Grund den lille Magt maa indskrænke sig til at anlægge saa, men stærke Fæstninger, som kunne yde et virksomt Forsvar. Spørger man mig nu om, hvad jeg anser for at være det mest saarlige Punkt i det danske Rige, saa vil jeg uden Betænkning svare: Kjøbenhavn, og jeg anser det for at være i den Grad saarligt og vigtigt for Landets Befaaen, at jeg maa betragte ethvert Fæstningsanlæg paa andre Steder for at være af en underordnet Betydning i Sammenligning med Kjøbenhavns fuldstændige Befæstelse. Jeg kan fuldstændig slutte mig til det af den høitærede Krigsminister forelagte Lovforslag om Anlæg af et Fort paa Middelgrunden til Fuldstændiggjørelse af Befæstningen imod Spidsen, fordi jeg anser det for at være et Led i Kjøbenhavns Befæstning, men jeg maa dog ogsaa anse dette for kun at være en halv Forholdsregel, naar dette ikke bliver fulgt af Fæstningsværter imod Landsiden. Jeg er saa langfra at være enig med det ærede Medlem for Præsø Amts 6te Valgteeds (Vossen), som udtalte, at der kun var een Magt, fra hvis Side en Overtumpling af det aabne Kjøbenhavn kunde foretages, at jeg tør paastaa, at enhver Magt, der er Danmark overlegen til Søs og til Lands, vil være istand til at foretage en saadan Overtumpling. Jeg behøver blot at minde om, at en Overtumpling fandt Sted i 1807 fra Englands Side; en saadan Overtumpling kan meget lettere gjentage sig og udføres nu, da man har Dampkraften til sin Raadighed, hvad man ikke havde den Gang. Men naar man nu spørger: vil et saadant Slag mod Kjøbenhavn maasse ikke være dødbringende, være knusende, saa siger jeg jo, og jeg skal sige hvorfor: Kjøbenhavn er Landets Residents, og jeg tror, at naar en Regjering bliver nødt til at flytte fra Residentsen, vil dens Virksomhed altid blive fuldstændig lammet, men hvad der er af endnu større Bigtighed, er, at Kjøbenhavn indeslutter alle vore Etablissementer og alle de Fabriker, hvorfra Hæren og Flaaden skal have deres Udrustning og Forsyning, og jeg tror ikke, det vil være muligt at føre Krigen, endog saa i meget kort Tid, naar disse Etablissementer ere i Fjendens Haand. Men hvad der tillige har en stor Betydning, er, at Hovedstadens Indtagelse vil have en afgjort moralsk lammende Indflydelse paa Forsvaret, og jeg tvivler om, at vore Benner, om vi havde nogen, vilde være beredte til at komme os til Hjælp, naar Hovedstaden er i Fjendens Haand. At Hovedstaden har denne politiske Betydning, behøver jeg ikke nærmere at paavise, jeg behøver kun at henvise til Historiens Vidnesbyrd. Jeg vil da gjøre opmærksom paa, at der har været en Tid, da Kongen af Danmark ikke besad en Fodsbred Land